

ชื่อวิทยานิพนธ์	โมเดลเชิงสาเหตุของการแสดงบทบาทการเป็นมารดาในการเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นมารดาครั้งแรก
ผู้เขียน	นางสาวมยุรี นภาพรรณสกุล
สาขาวิชา	การพยาบาล
ปีการศึกษา	2549

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยายแบบตัดขวาง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปร 6 ตัว ที่พัฒนามาจากทฤษฎีการเปลี่ยนผ่าน อันได้แก่ การรับรู้ของมารดาเกี่ยวกับพฤติกรรมทารก การสนับสนุนทางสังคม การรับรู้ของมารดาเกี่ยวกับการเป็นบิดามารดา ความสามารถในการเป็นมารดา ภาวะซึมเศร้า และการแสดงบทบาทการเป็นมารดา กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นมารดาที่เพิ่งเป็นมารดาครั้งแรก หลังคลอด 1 เดือน พานูตรมารับการตรวจสุขภาพที่คลินิกสุขภาพเด็กดี โรงพยาบาลศูนย์หาดใหญ่ จังหวัดสงขลา และมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด จำนวน 200 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจำนวน 6 ชุด ได้แก่ แบบสอบถามเรื่องการรับรู้ของมารดาเกี่ยวกับพฤติกรรมทารก แบบสอบถามเรื่องการสนับสนุนทางสังคม แบบสอบถามเรื่องการรับรู้ของมารดาเกี่ยวกับการเป็นบิดามารดา แบบสอบถามเรื่องความสามารถในการเป็นมารดา แบบสอบถามเรื่องภาวะซึมเศร้า และแบบสอบถามเรื่องการแสดงบทบาทการเป็นมารดา ตรวจสอบสมมุติฐานทางการวิจัยด้วยสถิติ การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ และการวิเคราะห์เส้นทาง

ผลการวิจัยพบว่า โมเดลมีความสอดคล้องดีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ การสนับสนุนทางสังคม ($\beta = 0.26, p < .001$) การรับรู้ของมารดาเกี่ยวกับการเป็นบิดามารดา ($\beta = 0.24, p < .001$) และความสามารถในการเป็นมารดา ($\beta = 0.18, p < .01$) มีอิทธิพลโดยตรงทางบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อการแสดงบทบาทการเป็นมารดา ภาวะซึมเศร้า ($\beta = -0.20, p < .01$) มีอิทธิพลโดยตรงทางลบอย่างมีนัยสำคัญต่อการแสดงบทบาทการเป็นมารดา ส่วนการสนับสนุนทางสังคมมีอิทธิพลโดยตรงทางบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อการรับรู้ของมารดาเกี่ยวกับการเป็นบิดามารดา ($\beta = 0.42, p < .001$) และความสามารถในการเป็นมารดา ($\beta = 0.31, p < .001$) การสนับสนุนทางสังคมมีอิทธิพลโดยตรงทางลบอย่างมีนัยสำคัญต่อภาวะซึมเศร้า ($\beta = -0.15, p < .05$) ดังนั้นการสนับสนุนทางสังคมมีอิทธิพลทั้งโดยตรงต่อการแสดงบทบาทการเป็นมารดาและมีอิทธิพลโดยอ้อมต่อการแสดงบทบาทการเป็นมารดา โดยผ่านการรับรู้ของมารดาเกี่ยวกับการเป็นบิดามารดา ความสามารถในการ

เป็นมารดา และภาวะซึมเศร้า นอกจากนี้การสนับสนุนทางสังคม การรับรู้ของมารดาเกี่ยวกับการเป็นบิดามารดา ความสามารถในการเป็นมารดา และภาวะซึมเศร้าสามารถร่วมทำนายการแสดงบทบาทการเป็นมารดา ได้ร้อยละ 35 ($R^2 = 0.35, P < .001$)

ผลการศึกษาวัยบ่งชี้ว่าทฤษฎีการเปลี่ยนผ่านสามารถอธิบายและทำนายการแสดงบทบาทการเป็นมารดาของหญิงไทยในระยะเวลาเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นมารดาครั้งแรกได้เป็นอย่างดี เจือปนใจการเปลี่ยนผ่านซึ่งประกอบไปด้วย การรับรู้ของมารดาเกี่ยวกับการเป็นบิดามารดา ความสามารถในการเป็นมารดา ภาวะซึมเศร้า และการสนับสนุนสังคมมีอิทธิพลโดยตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อการแสดงบทบาทการเป็นมารดา ซึ่งเป็นผลของการเปลี่ยนผ่านอย่างสุขสมบูรณ์ ทั้งนี้ควรมีการจัดกิจกรรมการพยาบาลเพื่อเพิ่มการสนับสนุนทางสังคมในหญิงที่เพิ่งเป็นมารดาครั้งแรก เพื่อจะได้ส่งผลให้มีการเพิ่มของการแสดงบทบาทการเป็นมารดา ในระยะเวลาเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นมารดาครั้งแรกต่อไป

Thesis Title A Causal Model of Maternal Role Performance in Transition to
Being the First Time Mother

Author Miss Mayuree Naphapunsakul

Major Program Nursing

Academic Year 2006

ABSTRACT

The purpose of this descriptive cross-sectional study was to examine the causal relationships among maternal perception of infant behavior, social support, maternal perception of parenting, maternal competence, depression, and maternal role performance in transition to being the first time mother. The causal model of maternal role performance was derived from the Transition Theory. The subjects in this study were 200 first time mothers who were one month postpartum and took their infants for first follow-up at a well baby clinic of Hat Yai hospital, Songkhla province and met the inclusion criteria. Data were obtained through six questionnaires: the Neonatal Perception Inventory, the Social Support Scale, the What Being the Parent of a New Baby Is Like Scale, the Parenting Sense of Competence Scale, the Center for Epidemiologic Studies Depression Scale, and the Maternal Role Performance Scale. Multiple regression analysis and path analysis were used to examine the research hypotheses.

The good fit model showed that social support ($\beta = 0.26, p < .001$), maternal perception of parenting ($\beta = 0.24, p < .001$), and maternal competence ($\beta = 0.18, p < .01$) had significant positive direct effects on maternal role performance, and

depression ($\beta = -0.20$, $p < .01$) had a significant negative direct effect on maternal role performance. Social support had significant positive direct effects on maternal perception of parenting ($\beta = 0.42$, $p < .001$) and on maternal competence ($\beta = 0.31$, $p < .001$). Besides, social support had a significant negative direct effect on depression ($\beta = -0.15$, $p < .05$). Therefore, social support had a direct effect on maternal role performance and indirect effects on maternal role performance through maternal perception of parenting, maternal competence, and depression. Social support, maternal perception of parenting, maternal competence, and depression significantly accounted for 35% of the variance in maternal role performance ($R^2 = 0.35$, $p < .001$).

The findings indicate that the Transition Theory was a useful guide for explaining and predicting the maternal role performance of Thai women in transition to being the first time mother. Transition conditions including maternal perception of parenting, maternal competence, depression, and social support significantly influenced maternal role performance which is proposed as a healthy transition outcome. Designing effective nursing intervention to increase social support of women to enhance maternal role performance in transition to being the first time mother should be explored.